

rzaen, ewentualnie poprawione przez nauczyciela. 2. Wypracowania niedbałe pod względem formy kazać drugi raz napisać. Uczni musi czuć, że nie ma sposobu uchylecia się od obowiązku. 3. Błędy ile możliwości tylko zaznaczyć, a nie samemu poprawiać. 4. Błędy powtarzające się albo przez większą ilość uczniów pepełniane należy omawiać w szkole. 5. Cokolwiek nauczyciel pi-sze lub zaznacza na zeszyce ucznia, powinno być zrobione po-rządnie, bż naruszenia ewentualnego poprawnego wyglądu.

Rozdział VI. Nauczanie jako srodke kształcenia formalnego.

1. Doniosłość kształcenia formalnego.

Martin

Kształcenie formalne, t. j. rozwijanie i wyrabianie i zdolnoś-ci intelektualnych uczniów jest na równi z dostarczeniem im wiadomości zadaniem nauki gimnazjalnej. Na nic wszelka wiedza, zapchanie głowy tysiącznemi wiadomościami, jeżeli uczen ani w szkole, ani później w życiu nie umie z nich korzystać, nie umie się nimi posługiwać i nimi operować. Aby to mógł, musi być w stanie wykonywać sprawnie różne czynności umysłowe, orientować się, rozumować, krytycznie zastanawiać się, nie ule-gać ślepo różnym sugestjom. A jeżeli to potrzebne jest gździć

3. Wyprowadzenie poprawione przez naukowca. Wzrost
 nie należy pod względem formy kazać drugą raz napisać. Uczeń
 musi czuć, że nie ma sposobu uchylenia się od odpowiedzi. 3.
 Błąd nie oznacza tylko zaniechanie, a nie samego poprawienia.
 4. Błąd powtarzający się albo przez większą ilość uczniów po-
 gmatnia należy omówić w szkole. 5. Cokolwiek naukowca pi-
 sze lub zaniecha na sesyjce uczeń, powinno być zrobione po-
 rzędkie, że narzucenie ewentualnego poprawnego wyglądu.

Rozdział VI. Narzucenie jako środek karcenia formijnego.
 1. Doniesienie karcenia formijnego.
 Karcenie formijne, t.j. rozwinięcie i wyrobienie i zdołanie
 ci intelektualnych uczniów jest na równi z dostarczeniem im
 wiadomości zagadnień nauki gimnazjalnej. Nie należy wia-
 domości głowy wyłączeniem wiadomości. Jeżeli uczeń
 nie w szkole, ani później w życiu nie chce z nich korzystać, to
 nie należy się nimi pościć i nie ma potrzeby. Aby to mógł
 mieć być w stanie wykonywać sprawnie różne czynności wyso-
 kiej jakości, to należy, używanie narzucenia, nie nie-
 gąc się do równym sąsiadom. A jeżeli to potrzebne jest zrobić

Handwritten signature

to ten więcej w si mazyum, przygotowującym do uniwersytetu, tądzie uczeń tądzie mniej lub więcej puszczoney samopas. Jeżeli nie nauczy się różnych rzeczy - nie wiadomości, ale władania niemi i wykonywania pracy umysłowej - w szkole średniej, całkiem nią albo z trudem tylko da sobie radę. Zaniedbanie w tej mierze w szkole średniej tem więcej szkodliwe, że luki w wykształceniu materialnem można łatwo wypełnić później, samemu, skoro tylko jest należyte wykształcenie formalne; natomiast luk w wykształceniu formalnem, braków w tej mierze później nie podobna niemal usunąć, już ze względu na to, że i w nauce każdy wiek ma swoje prawa i właśnie wiek dojrzewania umysłowego o formalnego wykształcenia najlepiej się nadaje. Nadto zaniedbanie wykształcenia formalnego utrudnia samemu nauczycielowi materialne kształcenie, ponieważ uczeń rozwinięty umysłowo lepiej się uczy także pod względem materialnym. - Mimo to nauczyciele, zwłaszcza początkujący, bardzo często za mały kładą nacisk na kształcenie formalne, więcej zważając na materialne. Ma to różne przyczyny: -1. Kształcenie formalne wymaga więcej pracy od materialnego. Do tego ostatniego wystarczy podawać wiadomości w formie przystępnej i starać się o ich utrwalenie

wiedomości w formie przystępnej i starannie o ich urzeczaniu
 przesyła do Instytutu. Do tego ostatniego wydziału podawę
 Ma to różną przyczynę: -1. Kształcenie formale wymaga więcej
 ciekawości kształcenia formale, więcej zwracając na maturalne.
 ciele, zwłaszcza początkujący, bardzo często są miły kładę na-
 pisać się przytępnym pod względem maturalnym. - Mimo to należy
 być ryciennie kształcenia, ponieważ nawet rozwinięty wydział je-
 nie wykształcenia formalnego odróżnia szereg maturalności ma-
 formalnego wykształcenia najsłabszy się najsłabszy. Należy zniechęca-
 być więc ma swoje prawa i własnie wielki dojrzenia wydziałowego
 podobne niemal uważać, już ze względu na to, że i w nauce kształ-
 tak w wykształceniu formalnym, praktyk w tej mierze podnieść nie-
 mu, skoro tylko jest należytą wykształcenia formalnego; natomiast
 wykształcenia maturalnym można łatwo wypędzić podnieść, szereg
 tej mierze w szkole średniej tam więcej zadowolone, że tylko w
 ciekawie nie tylko z trudnym tylko do sobie radę. / Zaniechanie w
 gania nie ma i wykonywania pracy wydziałowej - w szkole średniej
 jeśli nie należy się różnych rzeczy - nie wiadomości, ale wia-

Aby zaś kształcić n.p. uczniów w wykrywaniu różnic i podobieństw między spostrzeganymi przedmiotami, nie wystarczy powiedzieć, jak się to robi, lecz nadto należy ustawicznie kazać uczniom pod własnym nadzorem wykonywać te obserwacje i porównania, poprawiać, dobierać przykładów, okazji etc. Nauczyciel początkujący, któremu brak doświadczenia i wyrobienia się utrudnia pracę nauczycielską, z często nie ma dość swobodnej głowy i czasu aby tym sprawom poświęcać baczną uwagę, i dlatego często wbrew woli zaniedbuje je, cały zajęty pragnieniem i staraniem około przerobienia "przepisanego materiału". -2. Do takiego postępowania skłania nauczycieli także i ta okoliczność, że postęp uczniów w kierunku kształcenia formalnego da się trudniej stwierdzić, aniżeli postęp w kierunku materialnym. Nabycie nowych wiadomości da się stwierdzić niemal z dnia na dzień; postęp formalny po tygodniach i miesiącach. Wiele czasu na to potrzeba, by móc twierdzić, że u tego lub tamtego ucznia pamięć się poprawiła, jego zdolność uważania, jego wytrwałość etc. A nadto nie tylko większy przeciąg czasu, lecz także trudniej te postępy są uchwytnie, trudniejsze do oceny. Tu tylko pewne ogólnikowe porównania możebn, a nawet gdy kto tak jak nauczyciel

Aby zaś karzeć n. p. uczniów w wykazywaniu łobuzostwa i podobnie
 między innymi przedmiotami, nie wyrażają powzięcia,
 jak się to robi, lecz należy ustawić nie karę uczniom
 pod własnym nadzorem wykonywać je obojętnie i porównania, po-
 prawie, dobieść przykrych, okazywać etc. Należy też porządku
 być, któregoś dnia doświadczenia i wspania się ucznia prz-
 o nieszczęśliwą, z często nie ma dość swobodnej głowy i czas
 aby tym sprzeczność powzięć beznie uwaga, i dlatego często wpraw
 woli zaniedbać je, czyżby przynajmniej i straszenie okolo
 przynajmniej "przebieżanego materiału". - S. Do takiego postę-
 powania skłania nieszczęśliwi także i nie okoliczność, że postę-
 powanie w kierunku kształcenia formalnego do się trudniej sta-
 dnie, aniżeli postępowanie w kierunku materialnym. Należy nowych
 wiadomości do się stwierdzić niemal z dnia na dzień; postę-
 powanie po wygnaniach i misjach. Wiele czasu na to porze-
 ba, by mógł stwierdzić, że u tego lub tamtego ucznia pamięć się
 poprawia, jego zdolność uwalnia, jego wytrwałość etc. A narzo-
 nie tylko większy przecięt czas, lecz także trudniej do po-
 stępy są niewyższe, trudniejsze do oceny. Trudniej także ogólnie-
 niowe porównania można, nawet gdy kto jest nieszczęśliwy

uważnie i stale śledzi rozwój umysłowy. Tym sposobem, nie mogąc
 sobie zdawać tak dobrze sprawy z postępów na polu formal-
 nem, nauczyciel łatwo dochodzi do zaniedbania go, nie widzi,
że się nie robi, że uczeń nie postępuje, gdy zobaczy, by-
 wa często a późno. Niebezpieczeństwo to tem większe, ile że
 sposób pytania, egzaminowania często taki, że kładzie wyłączny
 nacisk na wiedzę, stronę materialną; gdy uczeń czegoś nie wie,
 to crimon, a nie pyta się nikt, czy przypadkiem wprawdzie u-
 czeń to lub owo zapomniał, a mimo to uczynił postępy w kierun-
 ku formalnym. - 3. Do tego jeszcze trzeci powód, Nauczycielom
 często się zdaje, że nie trzeba osobno pracować nad kształce-
 niem formalnem, że rozwój umysłowy dokonywa się sam z siebie z
 wiekiem uczniów, gdy się ich tylko kształci materialnie. To
 jest do pewnego stopnia prawdą, ale tylko do pewnego; dowodem
 tego umysły dzieci, chłopców i dziewcząt, którym udzielano
 starego wykształcenia materialnego, a które mimo to, jak
 mówimy, nie nauczyli się myśleć. Nie wahać się powiedzieć, że
 pod tym względem między uczniami szkół gimnazjalnych a real-
 nych jest różnica, że dalej także bardzo tu wyraźny odstęp
 między chłopcami a dziewczętami.

i w tym celu należy się zająć. Tym sposobem, nie można
 być sobie zbyt dobrze sprawą z postępowaniem na polu formacji
 i nie, nieuczyniałe prawo dochodzi do zniechęcenia go, nie widzi,
 że się nie robi, że nawet nie postępuje, gdyż zobaczy, by-
 wa często z późno. Niebezpieczeństwo to jest wielkie, ile że
 sposobu pytań, egzaminowania często taki, że kładzie wyjątki
 nacisk na wiedzę, stronę merytoryczną; gdy nawet czegoś nie wie,
 to czyni, a nie pyta się nigdy, czy przypadkiem wprowadzi u-
 cznia to lub owo zapomnieli, a mimo to uczynił postępy w kierunku
 ku formacji. Do tego jeszcze trzeba powód, nieuczyniałe
 często się zdarza, że nie trzeba osobno przyswajać nad karcia-
 niem formacji, że rozwój wykonywany się sam z siebie z
 wielkim uznaniem, gdyż się ich tylko kładzie merytorycznie. To
 jest do pewnego stopnia prawdą, ale tylko do pewnego; do pewnego
 tego należy dążyć, chęć i dążenie, którym udzielano
 staranne wykształcenie merytoryczne, a które mimo to, jak
 mówimy, nie nauczyli się wyliczyć. Nie wierz się powiadzać, że
 pod tym względem między uczniami są różnice i różnice z temi-
 mi jest różnica, że dają takie bardzo tu warty odgry-
 między chęć i dążenie.

2. Ćwiczenie jako środek kształcenia formalnego.

Kształcenie formalne polega na wyrabianiu zdolności, więc *dotyczy intelektualnej*
 odbywa się w zasadzie tak samo, jak wszelkie wyrabianie zdolności. Zdolność kształci się przez ćwiczenie, t.j. przez kilkakrotne wykonywanie czynności, do której zdolność ma być ćwiczona. N.p. kształcenie zdolności podnoszenia ciężarów zdolności pisania, chodzenia a jazdy konnej. Tym sposobem osobnik ćwiczony osiąga wprawę, t.j. wyższy stopień zdolności, objawiający się większą łatwością, biegłością i pewnością w wykonywaniu dotyczącej czynności, możliwością pokonywania tkwiących w niej trudności. Pojęcia ćwiczenia i wprawy stosują się też do zdolności intelektualnych. Jak bowiem rozwijamy zdolność słuchu, rozróżniania dźwięków i pamiętania melodyi? Wywołujemy czynności odpowiednie, i tym sposobem do doskonałości osobnik dochodzi. Nabywa wprawy. Po tych uwagach ogólnych nie trudno będzie sformułować zasady, których należy przestrzegać: 1. / Wszelkie ćwiczenie musi uczeń wykonać o własnych siłach. Pomoc nauczyciela tylko do kierowania i nadzoruczeń musi się ograniczyć. Wodzenie na pasku

W. W. W.

Kształcenie formalne polega na wykształceniu zdolności, więc
 odbywa się w zasadzie tak samo, jak wszelkie wykształcenie zdol-
 ności. Zdolność kształci się przez ćwiczenie, a to przez
 kilkukrotne wykonywanie czynności, do której zdolność ma
 być skierowana. N.p. kształcenie zdolności poznawania nie polega
 na zdolności pisania, chociaż w tym sposobem ona
 ma być wzmocniona, a to przez ćwiczenie, a to przez
 objawiającą się w niej zdolność pisania, chociaż w tym sposobem ona
 wykonywana jest przez zdolność, zdolność pokonywania trud-
 ności w niej trudności. Pojęcie ćwiczenia i prawy oznacza się
 tak co zdolności intelektualnych. Jak bowiem rozwijamy zdol-
 ność słuchania, rozpoznawania dźwięków i pamiętania melodii?
 Wykonywujemy czynności odpowiadające, i tym sposobem do dźwięka
 dochodzi ono przez dochodzi. Niebawem wprawdy. Po tych uwagach o-
 gólnych nie trudno będzie sformułować zasady, których na-
 leży przestrzegać: 1. Wszelkie ćwiczenia mają mieć wykona-
 o wianych siłach. Pomoc należy używać tylko do kierowania
 ich i podporządkowania im się ograniczyć. Wogóle na prakty-

przeszkadza nabraniu wprawy: więc muszą być tak dobrane ćwiczenia, by uczeń mógł je wykonać. A zarazem stać się strażą dla rodziców w sprawie korepetytorów. Jak ma sobie postępować? Nigdy zadań nie robić z uczniem, lecz kazać mu zrobić, a potem dopiero poprawiać, wskazywać, uzupełniać. - 2. Cwiczenia muszą od uczniów wymagać pewnego natężenia siły; muszą zawierać pewne trudności. Pokonywanie trudności jest niezbędnym warunkiem skuteczności kształcenia formalanego, jak w ośrodku każdego ćwiczenia. Cwiczenie, które trudności nie sprawia niczem się nie przyczynia do wyrobienia zdolności; nadto przyzwyczajają uczniów do niedbałego i lekkomyślnego traktowania ćwiczeń. - 3. Cwiczenia muszą być odpowiednio stopniowane; każde ćwiczenie tak długo w odmianach powtarzać, aż rzeczą już gładko i składowo wtedy zaraz o krok dalej postąpić trzeba, kazać wykonać ćwiczenie nieco trudniejsze. Pośpiech zbyt w tym kierunku szkodliwy, zarówno wtedy, gdy nauczyciel zadaje ćwiczenia o nowych trudnościach, nim uczniowie sdrawnie składowo wykonują, jak też wtedy, gdy od razu kilka różnych trudności kazać pokonywać, szkodliwy; zmusza potem do ponownego podjęcia ćwiczeń. - 4. Wszelkie ćwiczenie

o korepetytorach

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Ważne jest, aby ćwiczenia były wykonywane regularnie i z zaangażowaniem. Wskazywać należy na to, że...

Handwritten note: 0 1/2 (1/2) 1/2 0

musi być wykonane z całą precyzją i dokładnością. Niedbale wykonanie ćwiczeń zupełnie celu ich nie osiąga. Albowiem wógi już ćwiczenie nie jest wykonaniem tej czynności, o którą chodzi, lecz czynności innej, do takiej podobnej. - 5. Ćwiczenia muszą być wykonywane w odpowiednich odstępach czasu. Zbyt długie przerwy zacierają dodatni skutek, osiągnięty ćwiczeniem poprzednim; uczeń tymczasem straci nabytą już wprawę; zbyt krótkie przerwy wywołują znużenie i zniechęcenie. Oto główna zasada.

R. VII. O skuteczności nauki.

1. Znamiona i warunki skutecznej nauki.

Nauczyciel tylko wtedy spełnia swe zadanie, gdy nauka jego jest skuteczną, t. j. gdy osiąga cele, do których dąży. Wobec tego nie wystarcza odrabiać według planu naukowego materiały; ustawicznie musi pamiętać o bezpośrednich i pośrednich celach nauki i instrukcja, normująca cel i metodę nauki, musi mu stać zawsze w pamięci. O ile nauczyciel pracował skutecznie, poznać można po uczniach opuszczających szkołę, a w szkołach śred-

musi być wypracowane z całą precyzją i doświadczeniem. Niebezpieczeństwo
 wykonanie ćwiczeń zapewnić celowi ich nie osiągnąć. Albowiem w
 tym ćwiczeniu nie jest wykonaniem tej czynności, o której się
 mówi, lecz czynnością inną, do której podobną. - 5. Ćwiczenia
 muszą być wykonywane w odpowiednich okolicznościach czasu. Zbyt długi
 przerwy przerywać ćwiczenia, szczególnie ćwiczenia
 niepoprawnie; jeżeli ćwiczenia przerywać zbyt długi
 zbyt krótkie przerwy wywołują zmęczenie i zmniejszenie. Oto
 główna zasada.

§ VII. O skuteczności nauki.

1. Znaczenie i warunki skuteczności nauki.
 Należy wiedzieć tylko wtedy, gdy nauka tego
 jest skuteczną, t.j. gdy osiąga cele, do których dąży. Wiąże
 nie wypracować określonej wiedzy naukowego materiału; nauka
 znacznie musi pamiętać o podstawach i postępkach celach nauki
 i instytucjach, normujących cel i metodę nauki, musi im stać zawsze
 w pamięci. O ile naukowca przeciw skuteczności, poznaje
 można po danych opuszczać naukę, a w szkołach przed-